

письмова угода сторін про передачу спору цим судам. Аналогічне положення міститься і в ч. 2 ст. 4 Київської Угоди.

З огляду на вище наведене, сторони зовнішньоекономічного контракту повинні особливо ретельно підходити до питання, що стосується визначення компетентного суду для розгляду можливих спорів. В протилежному разі це може спричинити ускладнення для зацікавленої сторони при зверненні до суду або безпосередньо під час судового розгляду справи.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 463-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>

2. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 29.09.2005 № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>

3. Демченко С. Ф. Поняття ефективності господарського судочинства / С. Ф. Демченко // Вісник господарського судочинства. – 2013. – № 3. – С. 78-82.

УДК 346.1:347.942(043.2)

Яфонкін А. О., к.ю.н., доцент,
Університет державної фіскальної
служби України, м. Ірпінь, Україна

Кидонь Т. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОКАЗУВАННЯ У ГОСПОДАРЬКОМУ ПРОЦЕСІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

Необхідність доказування зумовлюється тим, що докази завжди були й залишаються центральним правовим інститутом господарського процесу, тому в період реформування останнього зростає потреба вивчення доказів і доказування з метою вдосконалення їх правового регулювання.

Доказування – складний процес, який охоплює розумову і процесуальну діяльність його суб'єктів з обґрунтування якого-небудь положення і виявлення якогось знання на підставі дослідженого.

Господарський процесуальний кодекс України (далі – ГПК України) містить цілий розділ V присвячений доказам у господарському процесі.

Так, відповідно до статті 32 ГПК України доказами у справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких господарський суд у визначеному законом порядку встановлює наявність чи відсутність обставин, на яких

ґрунтуються вимоги і заперечення сторін, а також інші обставини, які мають значення для правильного вирішення господарського спору [1].

Доказування в господарському процесі можна поділити на два види:

1. Доказування відносно окремих юридичних фактів, як правило, для здійснення певної процесуальної дії. Об'єктами доказування при цьому є обставини, які належить установити згідно з вимогами найчастіше господарського процесуального законодавства;

2. Доказування відносно всієї справи. Об'єкт доказування по справі в цілому є предметом доказування [3, с. 121].

ГПК України розрізняє такі види доказів, як: письмові, речові докази, висновки судових експертів та поясненнями представників сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі.

Сторони в господарському процесі вільні в наданні господарському суду своїх доказів і доведенні їх переконливості. Проте, вирішуючи питання щодо доказів, господарські суди виходять з того, що важливе практичне значення для правильного та об'єктивного вирішення господарського спору мають положення господарського процесуального законодавства щодо належності доказів і допустимості засобів доказування.

Докази, які містять інформацію щодо предмета доказування визнаються належними.

Допустимість доказів – це встановлена законодавством вимога, що обмежує використання конкретних засобів доказування, або вимога, що пропонує обов'язкове використання конкретних засобів доказування при встановленні певних фактичних обставин справи при здійсненні доказування в процесі розгляду господарського спору [3, с. 122].

Також, в статті 35 ГПК України визначаються підстави звільнення від доказування. Підставами звільнення від доказування є факти, які хоча й мають значення для правильного вирішення спору, проте не потребують підтвердження доказами. Зазначені факти є загальновідомими, тобто раніше встановленими. Їх наявність означає не тільки звільнення зацікавлених осіб від доказування (доведення), але й заборону їх оспорювати чи спростовувати в даному процесі.

У Господарському процесуальному кодексі Республіки Білорусь (далі – ГПК Республіки Білорусь) також міститься ціла глава 8, яка називається «Докази та доказування обставин по справі».

Так, згідно статті 83 ГПК Республіки Білорусь доказами по справі є отримані відповідно до Кодексу та інших законодавчих актів відомості, на підставі яких суд, який розглядає економічні справи, встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги та заперечення осіб, які беруть участь у справі, а також інших обставин, що мають значення для правильного вирішення справи [2].

На відміну від ГПК України, ГПК Республіки Білорусь у своїх нормах

чітко встановлює максимальні види доказів, зокрема: письмові і речові докази; звуко- і відеозапис; пояснення осіб, які беруть участь у справі; консультації фахівців; висновки експертів; показання свідків; висновки державних органів, органів місцевого управління і самоврядування; інші документи і матеріали.

Так само, як і в ГПК України, ГПК Республіки Білорусь визначає, що докази у господарському процесі мають бути належними і допустимими.

ГПК Республіки Білорусь містить статті 106 та 107, в яких йдеться про підстави звільнення від доказування. Проаналізувавши статті ГПК України та ГПК Республіки Білорусь, можна зробити висновок, що різниці між підставами звільнення від доказування в нормах немає.

Проте, ГПК Республіки Білорусь містить статті про очну ставку, консультації спеціалістів, судові доручення та порядок їх виконання, про які не йдеться в ГПК України.

Отже, незважаючи на багатоманітність підходів до формування інституту доказів і доказування в різних державах, процес їх розвитку досяг єдиних принципів належності, допустимості, змагальності й досягнення об'єктивної істини в судовому процесі. Аналіз законодавства інших держав дозволяє вивчити концепції, принципи та ідеї іншої правової системи. Це шлях до розвитку й удосконалення власної теорії.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
2. Хозяйственный процессуальный кодекс Республики Беларусь от 15.12.1998 г. № 219-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pravo.by
3. Дудник Л. М. Українське господарське право та господарське процесуальне право: курс лекцій: навч. посіб. / Л. М. Дудник; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. – К.: Геопринт, 2015. – 569 с.